

RD-2253

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
B. Ed.	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
CONTENT & TEACHING OF METHOD GUJARATI - 6	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text"/> 2 <input type="text"/> 2 <input type="text"/> 5 <input type="text"/> 3	Section No. (1, 2,.....) : <input type="text"/> NIL
Student's Signature	

- ૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ૧૦થી ૧૫ શબ્દોમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૧૦
- (૧) શિક્ષણના ક્ષેત્રે માતૃભાષાની ઉપેક્ષા દર્શાવતો એક સંકેત જણાવો.
 - (૨) કથન કૌશલ્ય કેળવવાથી આપને થયેલ એક લાભ જણાવો.
 - (૩) પદ્ય શિક્ષણથી વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વમાં થતું એક પરિવર્તન જણાવો.
 - (૪) વિવિધ વિષયો અંગેની અધિકૃત માહિતી આપને કયા ગ્રંથોમાંથી મળશે ?
 - (૫) આપના મતે સાહિત્ય વર્તુળના ઉપક્રમે ખાસ કરવા જેવી એક પ્રવૃત્તિ કઈ ?
 - (૬) ગુજરાતી ભાષાના શ્રેષ્ઠ સાહિત્યકાર 'નર્મદ'નું મૂળ નામ જણાવો.
 - (૭) ગાંધીજીએ 'રાષ્ટ્રીય શાયર'નું બિરુદ કયા ગુજરાતી સાહિત્યકારને આપ્યું હતું ?
 - (૮) સંધિ એટલે શું ? તેના પ્રકાર જણાવો.
 - (૯) 'વિષાદ' શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ જણાવો.
 - (૧૦) 'વિમુખ થઈ જવું' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપી તેનો વાક્યમાં પ્રયોગ કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી પાંચના ૩૦થી ૪૦ શબ્દોમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૧૦
- (૧) "વિદ્યાર્થી શ્રવણ દ્વારા અર્થગ્રહણ કરે." આ હેતુ સંદર્ભે વિશિષ્ટ હેતુઓ જણાવો.
 - (૨) આગમન પદ્ધતિ એટલે શું ? વ્યાકરણ શિક્ષણમાં આ પદ્ધતિની કોઈપણ ત્રણ મર્યાદા જણાવો.
 - (૩) આપના અનુભવને આધારે પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિથી આપને થયેલા ચાર લાભ જણાવો.
 - (૪) સંયોજક એટલે શું ? બે ઉદાહરણો આપી સમજાવો.
 - (૫) કર્તરિ વાક્યરચના એટલે શું ? બે ઉદાહરણો આપી સમજાવો.
 - (૬) કહેવતો એટલે શું ? તેની વિશેષતા જણાવો.
 - (૭) ભાવે વાક્યરચના એટલે શું ? બે ઉદાહરણો આપી સમજાવો.
- ૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ત્રણના ૧૨૫ થી ૧૫૦ શબ્દોમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૧૨
- (૧) માતૃભાષાના અધ્યાપનનું મહત્ત્વ દર્શાવતા મુખ્ય ચાર મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો.
 - (૨) ભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી થાય તેવા ચાર મનોવૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
 - (૩) માતૃભાષા શિક્ષણમાં પ્રશ્નોત્તર પ્રયુક્તિને સફળ બનાવવા આપ શું કરશો ?
 - (૪) માધ્યમિક કક્ષાએ ભાષાશિક્ષણમાં પદ્યશિક્ષણનો હેતુ સ્પષ્ટ કરો ?
 - (૫) માતૃભાષા શિક્ષણમાં કમ્પ્યુટર ટેકનોલોજીની ઉપયોગિતા જણાવો.

- (બ) નીચે દર્શાવેલ વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિશે આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં ૮
 નિબંધ લખો :
 (૧) પુરુષાર્થ
 (૨) મોઘવારી
 (૩) આધ્યાત્મિકતા.
- ૩ (અ) નીચેના કાવ્યનું રસદર્શન કરાવો : ૫
 તને ભિખારીને શાને આપવું ? દાખવી દયા
 શાને તારા સમા લાખો તણી આળસ પોષવી ?
 કોટિ કોટિ મનુષ્યોની કતારો રાંકડી અહીં
 આઠે પ્હોર, બની માત્ર પશુ, અંગાંગ તોડતી;
 તે છતાં પામતી ખાવા અન્ન ના પેટ પૂરતું;
 તેને ઉવેખીને શાને ભિખારીને કશું દઉં ?
 બેસીને બસમાં, જાતો હતો ત્યાં દીઠી મેં તને,
 ને રહ્યો આમ રોષેથી ભરી મારા હું ચિત્તને.
 પણ ત્યાં દીઠું મેં તારી કેડે શિશુ વિરાજતું,
 તારા જેવું જ ગંદુ ને ફળ તારી જ વેલનું;
 અમારી જ્યાં મળી આંખો, હસી એ સહસા પડ્યું,
 ને એ હાસ્ય ઉરે મારા ભાવ ઊંડા જગાડતું,
 દૂર દૂર વસ્યાં મારાંનું અને સ્મિત સાંભર્યું,
 ને ન'તું આપવું તોયે અપાઈ મુજથી ગયું.
 – મનસુખલાલ ઝવેરી
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો વિચાર-વિસ્તાર કરો : ૪
 (૧) એકલ પાંખ ઉડાય ના, એકલ નહીં હસાય,
 એકલ રવિ નભ સંચરે, એની ભડકે સળગે કાય !
 (૨) મને મળી નિષ્ફળતા અનેક
 તેથી થયો સફળ કેંક હું જિંદગીમાં
 અથવા
- (બ) આપની કોલેજમાં યોજવામાં આવેલ 'પ્રજાસત્તાક દિન'ની ઉજવણી અંગે ૪
 ૧૦૦ શબ્દોમાં અહેવાલ લખો.
- (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કૃતિની સ્વરૂપલક્ષી ચર્ચા કરો : ૬
 (૧) અંજળપાણી
 (૨) બોધ.
- ૪ (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી એક વિશે ૩૫૦ થી ૪૫૦ શબ્દોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : ૧૨
 (૧) પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી તેની સંરચનાના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
 (૨) ભાષા શિક્ષણમાં શબ્દકોષ અને સંદર્ભગ્રંથોનું મહત્ત્વ જણાવો.

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સાહિત્યકારોના જીવન-કવન પર ટૂંકનોંધ લખો : ૮
- (૧) નરસિંહ મહેતા
 - (૨) ધૂમકેતુ
 - (૩) રાજેન્દ્ર શાહ.
- ૫ (અ) નીચે આપેલ ટૂંકનોંધમાંથી ગમે તે ત્રણ વિશે ૧૩૦થી ૧૭૦ શબ્દોમાં ૧૫ લખો :
- (૧) વાચન કૌશલ્ય
 - (૨) લેખન કૌશલ્ય
 - (૩) ગદ્યશિક્ષણ
 - (૪) ભાષા શિક્ષણમાં સાહિત્યવર્તુળ
 - (૫) ભાષા શિક્ષણમાં દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના માંગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :
- (૧) નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો લખો : (કોઈ પણ બે) ૨
 - (૧) ચીવટ
 - (૨) પ્રયત્ન
 - (૩) અવલોકન
 - (૪) કુશળતા.
 - (૨) નીચે આપેલા શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ જણાવો : (કોઈ પણ બે) ૨
 - (૧) ક્ષય-નાશ ન પામે એવું
 - (૨) ગામમાં સહુને બેસવાની જગ્યા
 - (૩) સારો આજ્ઞાંકિત પુત્ર.
 - (૩) નીચે આપેલા વિધાનોમાંથી વિભક્તિ-પ્રત્યય શોધી બતાવો : ૨
(કોઈપણ બે)
 - (૧) હવે કોરાયેલા કાળજાનું દર્દ વહેવા લાગ્યું
 - (૨) મનસ્વી મીરને આવા અભિપ્રાયોની ક્યાં પડી હતી ?
 - (૩) ભૂધર મેરાઈનો મિજાજ હાથથી ગયો.
 - (૪) નીચે આપેલા વિધાનોમાંથી અલંકાર ઓળખાવો : (કોઈ પણ બે) ૨
 - (૧) બળતા અંગાર સમી આંખો તેણે સ્થિર કરી.
 - (૨) મુંજે ફરીથી ઊંચે જોયું, એક હાસ્યબાણ છોડ્યું
 - (૩) તેમની શંકાઓ ખુદા સામે એવી રીતે રજૂ કરતા જાણે કે ખુદા તેમની સામે તેનો નિકાલ કરવા જ ઊભા હોય.
 - (૫) નીચેની પંક્તિના છંદને ઓળખાવી બંધારણ જણાવો : (કોઈ પણ એક) ૨
 - (૧) ભણતાં પંડિત નીપજે, લખતાં લહિયો થાય
ચાર ચાર ગાઉ ચાલતાં; લાંબો પંથ કપાય.
 - (૨) રે રે ! શ્રદ્ધા ગત થઈ પછી કોઈ કાળે ન આવે;
લાગ્યા ઘા ને વિસારી શકવા કાંઈ સામર્થ્ય ના છે.

RD-2257

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
<input type="text" value="B. Ed. (BASIC)"/>	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
<input type="text" value="SOCIOLOGY METHOD & CONTENT - 6"/>	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="5"/> <input type="text" value="7"/>	Section No. (1, 2,.....) : <input type="text" value="NIL"/>
Student's Signature	

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૦

- (૧) સમાજશાસ્ત્ર મંડળની પ્રવૃત્તિ જણાવો.
- (૨) સમાજશાસ્ત્રમાં પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિના ફાયદા જણાવો.
- (૩) અર્થશાસ્ત્ર એ સમાજશાસ્ત્રથી કઈ રીતે જુદું પડે છે ?
- (૪) સમાજશાસ્ત્રની સામાજિક વિજ્ઞાન તરીકેની મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (૫) સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણમાં 'દૃશ્ય-શ્રાવ્ય' માધ્યમોની ભૂમિકા જણાવો.
- (૬) સામાજિક આંતરક્રિયા એટલે શું ?
- (૭) સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
- (૮) 'ભારત એ વિવિધતામાં એકતાનું પ્રતિક છે'. સમજાવો.
- (૯) પ્રાથમિક જૂથ એટલે શું ?
- (૧૦) અનુસૂચિત જનજાતિ એટલે શું ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે પાંચ) ૧૦

- (૧) સામાજિક આંતરક્રિયાનો ખ્યાલ સમજાવી મુખ્ય સ્વરૂપોની જાણકારી આપો.
- (૨) ફિલ્મો પ્રસારણ માધ્યમ માટે અગત્યની છે. સમજાવો.
- (૩) "હિન્દુ લગ્ન એ 'કરાર' છે." સમજાવો.
- (૪) સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણમાં 'વર્તમાન પત્રોની' બે ઉપયોગિતા જણાવો.
- (૫) એકમ આયોજનના બે ફાયદા જણાવો.
- (૬) સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષણથી તાલીમાર્થીઓને થતા ફાયદા જણાવો.
- (૭) સેમિનાર પદ્ધતિના બે ફાયદા જણાવો.

- ૨ નીચેના પ્રશ્નોના દશથી બાર વાક્યોમાં જવાબ આપો : (ગમે તે પાંચ) ૧૦+૧૦=૨૦
- (૧) એક સફળ સમાજશાસ્ત્રના શિક્ષક પાસેથી અપેક્ષિત ગુણો જણાવો.
 - (૨) સમાજશાસ્ત્ર અને મનોવિજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
 - (૩) મુલાકાત પદ્ધતિના ગુણ-દોષો જણાવો.
 - (૪) શિક્ષણની સામાજિક નિયંત્રણમાં ભૂમિકા સમજાવો.
 - (૫) સંયુક્ત કુટુંબનો અર્થ અને તેના પ્રકારો સમજાવો.
 - (૬) ધોરણ અનુમતિનાં જવાબદાર પરિબળોની સમજૂતી આપો.
 - (૭) સહભાગી નિરીક્ષણના લાભ જણાવો.

- ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૦
- (અ) સભ્યતા
 - (બ) બહિર્લગ્ન
 - (ક) આપઘાતનો સિદ્ધાંત.

- ૪ નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તર જવાબ આપો : (ગમે તે બે) ૧૦+૧૦
- (૧) આયોજનનો અર્થ આપી આયોજનના હેતુઓ તેમજ પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
 - (૨) લગ્નની વ્યાખ્યા આપી લગ્નસંસ્થામાં આવેલ પરિવર્તનોની ચર્ચા કરો.
 - (૩) નશાબંધીની જરૂરિયાત સમજાવો.

- ૫ નીચેના પ્રશ્નોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો : (ગમે તે બે) ૩૦
- (૧) ધોરણ ૧૧ના સમાજશાસ્ત્રનું આદર્શ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા ત્રિપરિમાણદર્શક કોષ્ટકની વિગતે ચર્ચા કરો.
 - (૨) સમાજશાસ્ત્રના અધ્યાપનમાં પાઠ આયોજનનું મહત્ત્વ દર્શાવો. ધો-૧૨ના સમાજશાસ્ત્રના પાઠ્યપુસ્તકને આધારે કોઈ એકમ પસંદ કરી નીચેના મુદ્દાઓ અનુલક્ષીને તપાસ આયોજન કરો :
 - (અ) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓની પ્રવૃત્તિ
 - (બ) શૈક્ષણિક સાધનો
 - (ક) અધ્યાપનના મુદ્દાઓ
 - (ડ) કા.પા. નોંધ.
 - (૩) મુલાકાત પદ્ધતિનું મહત્ત્વ જણાવી તેના વિવિધ પ્રકારોની ચર્ચા કરો.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the instruction no. 1 of page no 26.

1 (a) Write answer of the following questions in one sentences : **10**

- (1) State the activities of sociology club.
- (2) Explain the advantages of project method in sociology.
- (3) In which matters economics differ from sociology?
- (4) Clarify the limitation of sociology as a social science.
- (5) State the significance of audio-visual media in the teaching of sociology.
- (6) What is Social Interaction?
- (7) What is culture?
- (8) India is a symbol of unity in diversities. Explain.
- (9) What is primary group?
- (10) What is Scheduled Tribe?

(b) Give the answer shortly : (any five) **10**

- (1) Explain the concept of social interaction and state its major forms.
- (2) Films are significant for the media. Explain.
- (3) "Hindu Marriage" is an agreement. Explain.
- (4) State the two utility of 'Newspaper' in sociology education.
- (5) Explain the two advantages of unit planning.
- (6) Explain the advantages of teaching of sociology to trainers.
- (7) Explain the two advantages of seminar system.

- 2** Give the answer in ten to twelve sentences : **10+10=20**
(any five)
- (1) State the expected characteristics of sociology teacher.
 - (2) Clarify the relationship between sociology and psychology.
 - (3) State the merit-demerit of interview method.
 - (4) Explain the role of education in social control.
 - (5) Explain the meaning and types of joint family.
 - (6) Give an explanation to the factors responsible for conformity.
 - (7) Explain the advantages of participant observation.
- 3** Write short notes on any two of the following : **10**
- (a) Civilisation
 - (b) Exogamy
 - (c) Theory of suicide.
- 4** Give the answer in details of the following questions : **20**
(any two)
- (1) Give the meaning of planning and discuss its objectives and types.
 - (2) Define marriage and discuss the changes in institution of marriage.
 - (3) Explain the need for prohibition.
- 5** Give the answer briefly of the following questions : **30**
(any two)
- (1) Discuss three dimensional to prepare ideal question paper of sociology for standard 11th.

- (2) State the importance of lesson plan in the teaching of sociology. Selecting any unit. Prepare a lesson plan from the prescribed textbook of sociology for 12th standard with special reference to following points.
- (a) Activity to teachers and student
 - (b) Teaching aids
 - (c) Teaching needs
 - (d) Black Board
- (3) State the significance of interview method in social research and discuss its various types.
-